

Nærings- og handelsdepartementet

Postboks 8014 Dep.
0030 OSLO

Stortingsmelding om innovasjon - synspunkter fra partnerskapene i Finnmark

Finnmark fylkeskommune viser til Nærings- og handelsdepartementets brev av 21.12.2006 med svarfrist 22.01.2007 og senere utsettelse til 01.02.2007 avtalt pr telefon og e-post.

Departementet inviterer her bredt til innspill som skal inngå i arbeidet med en ny Stortingsmelding om innovasjon i Norge. Finnmark fylkeskommune ser svært positivt på å kunne komme med innspill i forkant til meldingen, men arbeidsfristen er for kort til at en får gjennomarbeidet en så viktig sak i partnerskapene i fylket. Invitasjon til å delta er sendt fra oss til alle relevante aktører og partnerskap i fylket, men det er kun bidrag fra Innovasjon Norge, Finnmark fylkeskommune og Høgskolen i Finnmark/Norut NIBR Finnmark som utgjør innspillet.

I tillegg sender vi som vedlegg rapport fra Innovasjonsløft Nord, en prosjektgruppe nedsatt av forrige regjering gjennom Kommunal- og regionaldepartementet i 2004. Gruppen avga sin rapport med anbefalinger for økt innovasjonssatsing i Nord-Norge i august 2006. Finnmark fylkeskommune har utarbeidet nye "Strategier for høyere utdanning og forskning i Finnmark 2007-2010" som nå er på høring. Disse oversendes som informasjon. I forbindelse med VRI-prosessen (virkemidler for regional innovasjon) mellom Finnmark fylkeskommune og Forskningsrådet oversender vi vår uttalelse til organisering av VRI-arbeidet.

Bakgrunn og status i Finnmark:

Innovasjon er når man har skapt noe nytt basert på nye eller eksisterende enheter/foretak, og kommersialiserer oppfinnelsene eller nyutviklingene slik at en kan tjene penger på det. Vi definerer det som "harde" utviklingstiltak i industri og produksjonsnæringer såvel som kunnskapsutvikling generelt og utvikling av opplevelsesindustri og kulturnæringer bredt.

Det er viktig at en Stortingsmelding om innovasjon spesielt tar for seg innovasjonspolitikken for distriktene. I mange utkantområder preges næringslivet av små bedrifter, ofte basert på lokale ressurser, og med liten tradisjon for kontakt med FoU- miljøene i sine utviklingsprosesser. Samtidig ser vi at nettopp i slike områder vil næringsutvikling være spesielt avhengig av forskningsbasert kunnskap knyttet til muligheter og vilkår for ressursutnyttelse (for eksempel innen oppdrett), forvaltning av natur og ressurser (for eksempel knyttet til fiskeri, oppdrett og turisme), utfordringer i markedet (for nisjeprodukter og små tilbydere av reiselivsopplevelser) osv.

Postadresse	Besøksadresse	E-postadresse	Telefon	Organisasjonsnummer
Sentraladministrasjonen	Sentraladministrasjonen	postmottak@ffk.no	+47 78 96 20 00	974 795 159
Fylkeshuset	Fylkeshuset	Internettside	Telefaks	Bankkonto
9815 Vadsø	Henry Karlsens plass 1 9800 Vadsø	www.ffk.no	+47 78 96 23 70	49300912051

Erfaringene fra flere års arbeid med næringsrettet høgskolesatsing og forskningsbasert kompetansemekling viser at det er viktig å legge til rette for et langvarig samarbeid mellom FoU- miljøene og næringslivet og et tett samspill mellom FoU- miljøene og virkemiddelapparatet. I Finnmark har vi arbeidet svært koordinert med disse prosjektene og hele tiden hatt et felles ledelsesansvar mellom FoU- miljøene, fylkeskommunen, Innovasjon Norge og næringshagene i fylket. Slik sett ser vi positivt på den nye VRI- satsingen til Forskningsrådet, blant annet som en mulighet til å trekke flere aktører inn i dette samarbeidet og legge grunnlaget for et mer langsiktig arbeid basert på regionale forutsetninger.

En viktig erfaring er at de forskningsbaserte utviklingsprosjektene i næringslivet ofte sitter langt inne. Det er nødvendig med kunnskapsutviklende prosesser over tid der FoU- miljøene, næringslivet og virkemiddelapparatet samhandler og utvikler forskningstema som er viktige for næringsutviklingen. Slike prosesser gjennomføres både i etablerte bedriftsnettverk, i samarbeid med flere bedrifter innen en bransje, eller i forhold til enkeltbedrifter. Resultatet av slike prosesser kan dels være at forskningsmiljøene bidrar til løsningen av problemer som oppstår underveis (fore eksempel utfordringer i produksjonen, foringsstrategier, markedsutfordringer), at de i samarbeid med næringslivet utvikler nye forskningstema basert på behovene i næringsutviklingsarbeidet (for eksempel felles problemer knyttet til særegne klimatiske forhold, spesielle markedsutfordringer, vilkår for reiselivet etc.) eller at enkeltbedrifter oppdager problemstillinger som de ønsker å løse i samarbeid med forskningsmiljøene. Forutsetningen for å lykkes med slike prosesser er langsiktighet i arbeidet og at det etableres et tett faglig og operativt samarbeid mellom miljøene regionalt.

En viktig utfordring er å bryte ned barrierer mellom kunnskapsmiljøene og næringslivet, men også å etablere en kultur i næringslivet for at det er nødvendig å delta i slike kunnskapsutviklende prosesser og skape en mer forskningsbasert næringsutvikling. Dette forutsetter en fleksibel og ubyråkratisk bruk av virkemidlene i innovasjonsarbeidet basert på kjennskap til de regionale forhold og de regionale aktørene. Det må gis rom for eksperimenter, men samtidig etableres gjennomsiktighet i bruken av virkemidlene og felles læringsarenaer som sikrer kritisk refleksjon rundt bruken.

Næringslivet i fylket har likevel lange tradisjoner for å drive innovasjon. Innen fiske- og mineralindustrien i fylket har f. eks utviklet produksjonsløsninger som i dag brukes over hele verden. Dette er særlig knytta til da fiskeindustrien i Finnmark var i forkant innen moderne filetproduksjon før siste runde av omstrukturering.

Til tross for betydelig innsats har fylket netto fraflytting over flere tiår. Fraflytting til større steder skjer over hele Europa og har i Finnmark blitt bremsset noe av offentlige tiltak og aktivt utøvd distriktspolitikk.

Videre generell utvikling i fylket vil være helt avhengig av hva relativt større steder i fylket kan tilby av servicetjenester til folk, ny vekst i produksjon basert på naturressurser, samt innovasjonsgraden i privat næringsliv. Sistnevnte forutsetter høy kompetanse, gode kommunikasjoner/infrastruktur og risikovillig kapital. Samtidig erkjenner en at opprettholdelse av bosetting i de svakeste kommunene/distriktene vil kreve fortsatt intensive utviklingsprosesser med kommune, næringsliv og virkemiddelaktører.

I Finnmark er det til enhver tid investert om lag 2,2 mrd kr offentlig risikokapital i fylket. Om lag halvparten har som formål å stimulere til innovasjon i næringslivet. Til tross for en betydelig innsats i folk, kapital og kunnskap er forsknings- og utviklingsaktiviteten i bedriftene lavest i landet. Det gir også utslag i innovasjonsgraden.

Hva kan gjøres framover med basis i det eksisterende ?

Gode eksempler på innovasjon i Finnmark:

- Internasjonal kunnskapsutvikling tilpasset arktiske, lokale forhold innen LNG av selskapet Statoil i utbygginga av Melkøya- Snøhvitprosjektet. Europas eneste LNG-fabrikk genererer ny kunnskapsutvikling i fylket og i Nordområdene
- Krabbenæringa hvor flinke risikovillige fiskere og utenlandsk kunnskap har utviklet lokale metoder for effektiv og lønnsom verdikjede for kongekrabbe i Norge. Egen regional merkevareratsing.
- Sørøya Sjømat AS som produserer moderne sous-vide ferdigprodukter av fisk med FoU-basert kunnskap
- Skifernæringa hvor gammel internasjonal kunnskap er foredlet slik at man selger nye konkurransedyktige produkter.
- Reiselivsnæringa der samisk kultur, nordlyset – aktiv vintersatsing har passert midnattsola som beste salgsprodukt. Stor grad av samarbeid, nettverksarbeid og fylkesselskap for markedsarbeid er stikkord for suksess.
- Tidevannsmølle, utvikling og utnyttning av tidevannskraft som energikilde i Kvalsundet i Hammerfest –området
- En stor politisk og økonomisk satsing på nye kulturnæringer som stadig samordnes bedre

Eksempler på hindringer for innovasjon i Finnmark som ligger i geografi/organisering, kunnskap og folk:

- Små miljø med lav innovasjonstakt. Fylket er inndelt i 19 kommuner der 12 sliter med at privat sektor er under kritisk nivå for styre egen utvikling. Disse domineres av småbedrifter med lokalt marked som er helt avhengig av offentlig kjøpekraft og investeringer.
- For sterk prioritering av egen kommune i utviklingsarbeidet fremfor regionalt samarbeid. Manglende samarbeid gir effekter som forsterker utvikling mot flere svake næringsmiljø med lav innovasjon.
- Fortsatt sterk nasjonal prioritering av Tromsø som utviklingsmotor for Finnmark. Flere tiårs nasjonal stimulering av utviklingsmiljø i Tromsø har bidratt mer til vekst på Tromsøya enn i Finnmark.
- Fortsatt for lav markedskompetanse i næringslivet selv om dette stadig bedrer seg
- Lave bidrag fra Forskningsrådet i form av forskningsprosjekter og tilstedeværelse i fylket (samarbeid og prosess har bedret seg)

Eksempler på innovasjonsmiljø som fungerer godt i Finnmark:

- Fylkeskommune – næringshager/Origo (kunnskapspark) - Innovasjon Norge – Høgskole/NorutNIBR -gründere - markedet
- Finnmark Reiseliv AS(markeds- og utviklingsselskap – hotellkjeder – markedet
- Fiskeflåte - Aker Seafood ASA – markedet
- En godt fungerende distribuert inkubatorsatsing som gir nye etableringer (fortsatt mindre bedrifter)
- Nasjonal Kulturinkubator lagt til Hermetikken Næringshage i samarbeid med Finnmark fylkeskommunes og Origo Kulturs arbeid med etablering av 500 nye kulturnæringsarbeidsplasser

Eksempler på næringshindringer/innovasjonsmiljø som fungerer mindre godt i Finnmark:

- Mattilsyn - vareeksportører til Russland
- Miljømyndigheter – aktivitetsturisme
- Miljømyndigheter –utviklingsorientert havbruksnæring
- Fortsatt for kompliserte grensepasseringer til Russland ifm næringsvirksomhet og handel
- Fortsatt for dårlige kommunikasjoner vest- øst i fylket samt til Russland
- Kommunale næringsapparat – regionale næringsapparat –ny giv er satt i gang mellom kommuner, fylkeskommunen og Innovasjon Norge

Forslag til tiltak for å fremme innovasjon i Finnmark:

- Myndighetene bør prioritere distrikts- og regionalpolitikken med balanse mellom stimulering av potensialer for vekst og bevaring og kompensasjon for svakheter. Det er for liten sammenheng i departementenes politikk og virkemidler: Kommunal- og regional, næring og handel, olje- og energ, fiskeri- og kyst, landbruk samt samferdsel. Mye samordnes på regionalt nivå, men effekten ville blitt større ved bedre sammenheng mellom brede politikkområder som samferdselspolitikk og smal distriktpolitikk.
- Myndighetene bør prioritere store offentlige infrastrukturinvesteringer som trekker til seg internasjonalt næringsliv og kompetansemiljø (styrke kommunikasjoner, havneutvikling, beredskapsutvikling)
- Realisering av stamnett for bredbånd vest-øst gjennom fiberkabel
- Realisering av prosjekter som Finnmark har foreslått inn i Nordområdesatsinga
- Myndigheter og næringsliv bør søke sammen og gis nasjonalt mandat for å løse store nye satsinger for fylket.
- Større satsing på midler til ARENA-prosjekter og NCE til/i Finnmark
- Understøtting av arbeidet med å utvikle ReiselivsARENA Finnmark til NCE.

Tiltak som kan bidra til økt innovasjonsevne i fylket:

- Stimulering og tilrettelegging for etableringer av tjenester til internasjonalt næringsliv (telefoni, arkiv, IT-tjenester) ved avgiftslettelse, gode kommunikasjoner, gode opplevelser
- Klar prioritering av eksisterende og nye industrimiljø med vekstpotensiale (mineral, marin, energi og opplevelser).
- Prioritering av å etablere FoU miljø på bedrifters premisser i bedriftene

Vi håper innspillet kan være nyttig for å styrke forståelsen av situasjon og utfordringer for næringsliv og nettverk i Finnmark og imøteser videre kontakt i arbeidet med meldinga.

Med hilsen

Marit Helene Pedersen
Nærings sjef

3 vedlegg

Kopi til: Innovasjon Norge, Finnmark, 9800 Vadsø
Høgskolen i Finnmark v/Lars Krogh, 9500 Alta
NHO Finnmark, 9800 Vadsø

